

וּבְנֵה אֶת הָעִיר הַזֹּאת אֶת יְרִיחוֹ] (שם
 וכו'), בְּשִׁבּוֹל שְׂלֵא לָתֵת מְקוֹם שׁוֹב
 לְסִטְרָא אַחְרָא לְשְׁלוֹט. אֲבָל בֵּא וּרְאֵה,
 בְּתַחֲלָה כָּל [פּוּחוֹת הַטְּמֵאָה] הָיוּ
 מִתְחַזְּקִים שָׁם. כִּיּוֹן שָׂוִי [הַיְבִיט - יְרִיחוֹ]
 נִטְלָה מֵהֶם, הַחֲזִירוּ פְּנֵיהֶם לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל
 [שֶׁהֵם בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה]. וְזֶה סוּד הַשְּׁלֵשִׁים
 וְאַחַד מְלָכִים.³⁸ וְאִן יָד הַחֲזָקָה הַצְּרִכָה
 לְהַתְחַזֵּק בְּנִגְדָם.³⁹ כְּדִי לְהַצִּיל אֶת
 יִשְׂרָאֵל. אֲשֶׁרִי חֲלָקָם.

בְּגִין דְּלֹא לְמִיָּהֵב אֶתְרֵי תוֹ לְסִטְרָא אַחְרָא
 לְשִׁלְטָאָה. אֲבָל תָּא חֲזִי בְּקַדְמִיתָא כְּלֵהוּ
 הָוּ מִתְתַּקְּפִין תַּמָּן. כִּיּוֹן דְּדָא אֲתַנְטִילֵת
 מִנְיָהּ, אֲתַדְרוּ אֲנַפִּין לְגַבֵּיהּ. וְרָזָא דָּא
 ל"א מְלָכִים. כְּדִין יָד הַחֲזָקָה אֲצֻרִיכַת
 לְאֲתַתְּקָא לְקַבְּלָהּ לְשִׁזְבָּא לְהוּ
 לְיִשְׂרָאֵל. זְכָאָה חוּלְקָהוֹן.

ליל כ"ח באדר

וְחִנְהַ הַרְוֵעָה הַנְּאֻמָּן בָּא, פֶּתַח וְאָמַר,
 רַבִּי רַבִּי: וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ בְּזֵהֵר הַרְקִיעַ
 וְגו' (דְּנִיָּאל יבג), זֶה זֵהֵר שְׂמַאִיר בְּאוֹרוֹת
 שְׁלוֹ לְכָל צַד. וְהוּא זֵהֵר שְׂיֻצָא מְרַקִיעַ,
 שְׂנַאֲמַר עֲלוּ: וְדַמּוֹת עַל רְאִשֵׁי הַחִיָּה
 רְקִיעַ (יְחֻזְקָאֵל א,כב), שְׁהָרִי מִמְּנֹ
 מִתְמַלְאוֹת כָּל הַחִיּוֹת בְּרֻכּוֹת וְאוֹרוֹת.
 וּבְכּוֹמֵן שְׁהַתְּמַלְאוּ, נֹאמַר עֲלֵיהֶם: וְנִצְצִים
 כְּעֵין נְחֻשֶׁת קָלָל (שָׁם שָׁם, ז). וְאֵלוּ
 הַנִּיצוּצוֹת יוֹצְאִים כְּפּוֹכְבִּים, שְׂנַאֲמַר
 בְּהֶם: וּמְצַדִּיקֵי הָרַבִּים כְּפּוֹכְבִּים. וְאֵלוּ
 הַכּוֹכְבִּים, הָרַבָּה מְלֹאכִים עוֹמְדִים
 לְקַחַת אוֹתָם, כְּדִי לְהוֹצִיא מֵעֲשִׂיהֶם
 בְּעוֹלָם. עַל אֵלוּ [הַכּוֹכְבִּים] כְּתוּב: הַבֵּט
 נָא הַשְּׂמִימָה וְגו' כַּה יְהִיָּה זְרַעְךָ
 (בְּרֵאשִׁית טוה), כְּאֵלוּ הַכּוֹכְבִּים, מְמוּשׁ,

וְהָא רְעִיָּא מְהִימְנָא אֲתִי פֶתַח וְאָמַר,
 ר' ר' וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ בְּזֵהֵר הַרְקִיעַ
 וכו', דָּא זֵהֵר דְּנְהִיר בְּנְהוֹרִין דִּילָהּ לְכָל
 סִטְר. וְאִיהוּ זֵהֵר דְּנִפְיָק מְרַקִיעַ דְּאֲתַמַּר
 בֵּה וְדַמּוֹת עַל רְאִשֵׁי הַחִיָּה רְקִיעַ
 (יְחֻזְקָאֵל א כב) דְּהָא מִנְהָ אֲתַמְלִין כְּלֵהוּ
 חִיּוֹן בְּרַכְּאֵן וְנְהוֹרִין. וּבְזִמְנָא דְּאֲתַמְלִין
 אֲתַמַּר בְּהוּ וְנִצְצִים כְּעֵין נְחֻשֶׁת קָלָל (שָׁם
 שָׁם ז). וְאֵלִין נִיצוּצִין נְפַקִין כְּכּוֹכְבֵּיָא,
 דְּאֲתַמַּר בְּהוּ וּמְצַדִּיקֵי הָרַבִּים כְּפּוֹכְבִּים.
 וְאֵלִין כּוֹכְבֵּיָא, כְּמָה מְלֹאכֵיָא קְזִמָּן
 לְנִטְלָא לְהוּ וְלֹאֲפַקָא עוֹבְדִיהוֹן בְּעֹלְמָא.
 עַל אֵלִין כְּתִיב הַבֵּט נָא הַשְּׂמִימָה וְכו'
 כַּה יְהִיָּה זְרַעְךָ (בְּרֵאשִׁית טו ה) כְּאֵלִין

38. עי' יהושע יב; תנחומא חיי שרה פ"ב; שם תצוה פ"ט.

39. עי' לעיל תי' לב.

שְׁיוּצִיאִים מִחַיֹּת עֲלוֹנוֹת. [פה יהיה וְרַעְדָּ] פה - מִצַּד הַשְּׂכִינָה⁴⁰ שְׁהִיא נוֹטֶלֶת אוֹתָם, וּמוֹצִיאָה עֲנָנָם בְּפֶעַל.

פּוֹכְבֵי־א מִמֶּשׁ דְּנִפְקִין מִחִינּוֹן עֲלֵאִין. פה, מִסְטָרָא דְשְׂכִינְתָא דְאִיהִי נֹטֶלֶת לֹון וּמִפְקֵת מִלִּין לְעוֹבְדֵיהוּן.

אֲבָל פּוֹכְבִים אַחֲרֵינִין אֶתְמַר בְּהוּ וְנִמְקוּ פֶל צָבָא הַשְּׁמַיִם וְכוּ' וְכָל צָבָאָם יִבּוּל (ישעיה לד ד) - אֲלִין אֲמִין דִּלְתַתָּא. בְּגִין כְּדָ שְׁמֵשׁ בְּגִבְעוֹן דּוּם וְכוּ' לְנֹטֶלֶא חִילָא דָא. וְאֲלִין שְׁמֵשׁ וְיָרֵחַ דְּכִתִּיב בְּהוּ וְחִפְרָה וְכוּ' (שם כד כג). וְדָא יָד הַחֲזֻקָה דְאֶתְהִיב לְהוּ וְדָאִי. דְּהָא מִתְמַן וּלְהִלָּאָה אֶתְבַּר חִילָא דְסִטְרָא אַחֲרָא וְקִדְשִׁתָּא שְׁלֹטַת בְּעֵלְמָא.

אֲבָל פּוֹכְבִים אַחֲרֵים [שְׁאִינָם מִחַיֹּת הַקִּדְשׁ], נֹאמַר בְּהֵם: וְנִמְקוּ פֶל צָבָא הַשְּׁמַיִם וְגו' וְכָל צָבָאָם יִבּוּל (ישעיה לד, ד) - אֲלוּ הָאֲמוֹת שְׁלֹמְטָה. לְפִיכֵד: שְׁמֵשׁ בְּגִבְעוֹן דּוּם וְגו' [וְיָרֵחַ בְּעֵמֶק אֵילוֹן] (יהושע יב), כְּדִי לְקַחַת [מִהָאֲמוֹת] כַּח זֶה. וְאֲלוּ הַשְּׁמֵשׁ וְהַיָּרֵחַ שְׂכֵתוֹב עֲלֵיהֶם: וְחִפְרָה (וגו') [הַלְבָּנָה וּבוֹשָׁה הַחֲמָה] (ישעיה כד, כג). וְזוּ יָד הַחֲזֻקָה שְׁנֹתָנָה לְהֵם [לְיִשְׂרָאֵל], וְדָאִי. שְׁהִרֵי מִשָּׁם וּלְהִלָּאָה נִשְׁפַּר כַּח שֶׁל הַסְטְרָא אַחֲרָא, וְהַקִּדְשָׁה שׁוֹלְטַת בְּעוֹלָם.⁴¹

קָם אַבְרָהָם הִזְקֵן הַחֲסִיד, פִּתַּח וְאָמַר, רַבִּי רַבִּי רַבִּי, וְלִכְל הַיָּד הַחֲזֻקָה. בְּדָאִי בְּשַׁעְתָּא דְּעָאֵלוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא כְּמָה סְטְרִין אַחֲרֵינִין מְסָאֲבִין הוּוּ מִזְדַּמְנָן לְקַבְלֵיהוּ לְקִטְרָגָא לְהוּ, בְּגִין כְּדָ יָד הַחֲזֻקָה אֲצֻטְרִיכַת. וְרָזָא דְמִלָּה תְּפֹל עֲלֵיהֶם אִימְתָה וְפַחַד וְכוּ' (שמות טו טז). מָאִי רָזָא. אֲלָא תָא חֲזִי עֶשֶׂר עֲמֻמִּין אֲנוּן

קָם אַבְרָהָם הִזְקֵן הַחֲסִיד, פִּתַּח וְאָמַר, רַבִּי רַבִּי רַבִּי, וְלִכְל הַיָּד הַחֲזֻקָה. בְּדָאִי בְּשַׁעְתָּא שְׁנַכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְזֵי, הַרְבֵּה סְטְרִין אַחֲרֵינִין מְמָאִים זְמָנוּ בְּנִגְדָם לְקַטְרָג עֲלֵיהֶם, לְפִיכֵד הַיָּד הַחֲזֻקָה הַצְּרִיכָת. וְסוּד הַדְּבָר: תְּפֹל עֲלֵיהֶם אִימְתָה וְפַחַד וְגו' (שמות טו, טז). וּמָהוּ הַסּוּד? אֲלָא בָא וְרָאָה, עֶשְׂרֵה עַמִּים

40. כה - כתרא עשיראה, עי' זהר נשא, ח"ג, קמת, ע"א.

41. עי' קל"ח פתח מט עמ' קפט: "דהיינו שעד עתה, הנה לא רצה לפעול כמו אדון יחיד, אלא כמו גבור בעל כח.. עד שהיה מקום לס"א לחשוב הלחם בקטרוגיה נגד כח זה. אחר כך הדבר הולך בדרך אחר, שהרי הא"ס ב"ה פועל בדרך יחוד שליטתו כמו אדון יחיד ממש, ואז אין שייכות עוד אלה הענינים - הקטרוגים של ס"א, וקלקולי הרע. אלא הוא לבדו פועל בכוחו וברצונו שהוא טוב גמור. ועל כן כל הדברים בתיוקן ובשלימות כראוי."

הם⁴² כנגד עֶשֶׂר סְפִירֹת. וְשִׁבְעָה נִתְּנוּ בִּידֵיהֶם [שֶׁל יִשְׂרָאֵל], שֶׁהֵם [כְּנֶגֶד] שִׁבְעַת [סְפִירֹת] תַּחְתּוֹנוֹת. שְׁלֹשָׁה עַד עֶכְשָׁיו לֹא נִמְסְרוּ בִּידֵיהֶם, וְהֵם שֶׁלֹשׁ [סְפִירֹת] רֵאשׁוֹנוֹת. כְּלָלוֹת כֻּלָּם [שִׁבְעַת הָעַמִּים] נִקְרָא כְּנֶעֱן, וְזֶה כְּנֶגֶד הַתְּפָאֶרֶת, כְּלָלוֹת כָּל [הַסְּפִירֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת]. לְפִיכֶּךָ הָאָרֶץ, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת, וְאֶרֶץ כְּנֶעֱן, זֶה כְּנֶגֶד זֶה. וּבִשְׁעָה שֶׁהָיוּ עַמִּים אֱלֹהִים נִמְצְאוּם בְּאֶרֶץ, הָיוּ אוֹחוּזִים בָּהּ וּגְרָמִים לָהּ חֲשָׁד. אֲבָל בֹּא וּרְאֵה, כָּאֵן יֵשׁ סוּד עֲלִיּוֹן. שְׂאֵף עַל פִּי שֶׁהָיוּ נִמְצְאוּם בָּהּ, הִיא לֹא נִמְצְאוּהָ מֵהֵם.⁴³ שְׁלֹשׁ נִמְצְאוּם אֱלֹהִים בְּחַטָּאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. אֲבָל אֱלֹהִים [הָאֱמוּנוֹת], מִמָּאָה שֶׁלָּהֶם נִדְחֵתָה וַיִּצְאָה לַחוּץ, עַל דְּרָךְ [שֶׁחַטְמָאָה] נִדְחִיתָ עֶכְשָׁיו [בְּזִמְנֵי] הַגְּלוּת, שְׁכַמָּה מֵהָאֱמוּנוֹת יוֹשְׁבִים בָּהּ [בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל], וְעַם כָּל זֶה, כְּמַעֲשֵׂיהֶם לֹא נִמְצְאוּתָ. אֱלֹהִים הַמִּמָּאָה שֶׁלָּהֶם נִדְחִיתָ לַחוּץ, וְעוֹמְדָתָ שֵׁם [בְּחוּץ].

בֹּא וּרְאֵה, שְׁבִזְמַן שֶׁתִּקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהַעֲבִיר מֵאֶרֶץ הַקִּדְשׁ אֶת הַטְּמְאִים הָאֱלֹהִים, מִתְעוֹרְרֵת יָד הַחֲזוּקָה בְּתַקְפָּה. וְאֵן כָּל הַחֲשָׁד שֶׁהַחֲשִׁכוּ הַמְדַרְגּוֹת לְמַעֲלָה, בְּגַלֵּל הַחֲשָׁד שֶׁל הָאָרֶץ, תִּפְלֵן נִדְחָה מִפְּנֵיהָ [הַיָּד הַחֲזוּקָה],

לְקַבֵּל עֶשֶׂר סְפִירֹת. וְשִׁבְעַת אֲתִיבֵיבוּ בִּידֵיהֶם דְּאֲנֹן שִׁבְעַת תְּפָאִין. תִּלְתָּת עַד הַשְּׁתָּא לֹא אֲתִמְסְרוּ בִּידֵיהֶם, וְאֲנֹן תִּלְתָּת קְדָמָאִין. כְּלָלָא דְכָלָא אֲקָרִי כְּנֶעֱן, וְדָא לְקַבֵּל תְּפָאֶרֶת, כְּלָלָא דְכָלָא. בְּגִין כֶּךָ אֶרְעָא, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲתִקְרִיאַת וְאֶרֶץ כְּנֶעֱן, דָּא לְקַבֵּל דָּא. וּבִשְׁעָתָה דְהוּוּ עֲמִמִּין אֲלִין קְיָמִין בְּאֶרְעָא, הוּוּ אֲחִדִּין בָּהּ וּגְרָמִין לָהּ חֲשׂוּכָא. אֲבָל תָּא חֲזִי הִכָּא רְזָא עֲלָאָה. דָּאָף עַל גַּב דְּאֲנֹן הוּוּ קְיָמִין בָּהּ, אִיְהִי לֹא אֲסִתְאַבַּת בְּהוּ. דְלָא אֲסִתְאַבַּת אֶרְעָא אֲלָא בְּחוּבִין דִּישְׂרָאֵל. אֲבָל אֲלִין, מְסִאֲבוּתָא דְלֵהוֹן אֲתִדְחִי וְנִפְיָק לְבַר. כְּגוֹנָא דְאֲתִדְחִיא הַשְּׁתָּא בְּגִלוּתָא, דְכַמָּה מֵאֲמִין יִתְבִּין בָּהּ, וְעַם כָּל דָּא בְּעוֹבְדֵיהוֹן לֹא אֲסִתְאַבַּת. אֲלָא מְסִאֲבוּתָא דְלֵהוֹן אֲתִדְחִיא לְבַר וְקָאִים תְּפוֹן.

תָּא חֲזִי בְּזִמְנָא דְבְּעָא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאֲעִבְרָא מֵאֶרְעָא קְדִישָׁא מְסִאֲבִין אֲלִין, אֲתִעֲרֵת יָד הַחֲזוּקָה בְּתַקְפָּא. וּכְדִין כָּל חֲשׂוּכָא דְאֲתִחֲשִׁכוּ דְרַגִּין לְעֲלָא, בְּגִין חֲשׂוּכָא דְאֶרְעָא, כְּלָא אֲתִדְחִי מִקְמָה וּנְפִלַת עַל רִישֵׁיהוּ לְאֲתִאֲבָדָא בָּהּ. וְכָל

42. ע"י בראשית טו, יט-כא

43. צ"ע ראה ויקרא יח, כז: "כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ שלפניכם ותטמא הארץ", ו"ל שבמעשיהם לא נשארה הטומאה אלא בסוף, ונדחית לחוץ, ע"י לקמן בתיקון הזה.

וּנּוֹפֶלֶת עַל רֵאשִׁיָּהֶם פְּדֵי לְאֶבְרָם עַל יְדֵהוּ. וְכָל הַטְּמֵאָה שְׁלָהֶם כְּמוֹ כֹּן, מִתְחַבֵּרַת וּנּוֹפֶלֶת עַל רֵאשִׁיָּהֶם.

וְזוֹ הַצְרָעָה, שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיהָ: וְגַם אֵת הַצְרָעָה (וְגו') [יִשְׁלַח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּם] (דְּבָרִים זכ). וְסוּד הַדְּבָרִי: תִּפְלַע עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וּפְחָד (שְׁמוֹת טו, טז),⁴⁴ תִּפְּוֹל מִמֶּשׁ, שֶׁנֶּדְחַתָּה מִלְּמַעְלָה וּנְפֹלָה עַל רֵאשִׁיָּהֶם וְעַל יְדֵהוּ אֶבְרֹה. הַצְרָעָה לֹא עֲבָרָה אֵת הַיַּרְדֵּן שֶׁכֵּן הַטְּמֵאָה שְׁלָהֶם עוֹמְדָת בְּחוּץ, וּמִשָּׁם תּוֹפֶסֶת אוֹתָם וּמֵאֲבָדַת אוֹתָם.

וְאִם תֵּאֱמַר, מַה הִיא צְרָעָה? אֲלֵא זֶה [כְּמִנְיָן] שֵׁם"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: [זֶה] שְׁמִי [לְעוֹלָם] (שְׁמוֹת ג, טו), עִם י"ה [כְּמִנְיָן] שֵׁם"ה. וְזֶה שְׁמֵאל, סוּד מִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. שְׁשֵׁם [בְּשֵׁמֶל] הַתְּחִיבֵנוּ מִמְּאוֹת אֱלֹהִים, וּמִשָּׁם אֶבְרֹה. וּבְמַה? אֲלֵא: בְּגִדֵל זְרוּעָה (שְׁמוֹת טו, שָׁם). וְזֶה סוּד שֵׁם י"ה שְׁמוֹתֵגְדֵל בְּמִדְרָגָתוֹ, וְנַעֲשֶׂה: שְׁלֵהֶבֶת י"ה⁴⁵ (ע"פ שִׁיר ת, ו). עָלֶיהָ [נֶאֱמַר]: לְהִבָּה תִּלְהַט רְשָׁעִים (תְּהִלִּים קו, ח). אִז: יְדִמּוּ כְּאֶבֶן (שְׁמוֹת שָׁם, שָׁם). מַהוּ אֶבֶן? אֲלֵא כְּאֶבֶן, כְּאוֹתָהּ הָאֶבֶן הַיְדוּעָה, וְזוֹ לִילִית, אֶבֶן נֶגְפָה. שְׂאוֹ הִיא גִשְׁפֵּרֶת לֹא תִקּוּמָה, וְהֵם [הָאֲמוֹת] כְּמוֹהָ כִּד יִשְׁבְּרוּ וַיִּאֲבְדוּ. וְכָל זֶה: עַד יַעֲבֹר עִמָּךְ יְהוָה עַד יַעֲבֹר עִם זֶה קְנִיֶת (שָׁם, שָׁם, שָׁם). וְזֶה וְלִכְלֵל הַיָּד הַחֲזָקָה.

מִסְאָבוֹתָא דְלֵהוּן כְּגוֹנָא דָּא אֲתַחְבֵּרַת וּנְפֹלֶת עַל רֵישִׁיהוּ.

וְדָא צְרָעָה דְאֲתַמַּר בָּהּ וְגַם אֵת הַצְרָעָה וְכוּ' (דְּבָרִים ז כ). וְרָזָא דְמִלָּה תִּפְּלַע עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וּפְחָד (שְׁמוֹת טו טז). תִּפְּלַע מִמֶּשׁ, דְאֲתַתְּדַחִית מִלְּעֵלָא וּנְפֹלֶת עַל רֵישִׁיהוּ וּבָהּ אֲתַאֲבִידוּ. וְצְרָעָה לֹא עֲבָרַת אֵת הַיַּרְדֵּן (סוּטָה לו). דְּהִכִּי מִסְאָבוֹתָא דְלֵהוּן לְבַר קָאִים, וּמִתְמַן תִּפְּסַת לְהוּ וְאוֹבִידַת לְהוּ.

וְאִי תִימָא מַאי צְרָעָה. אֲלֵא דָּא שֵׁם"ה, דְאֲתַמַּר בָּהּ שְׁמִי עִם י"ה שֵׁם"ה. וְדָא שְׁמֵאלָא, רָזָא מִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, דְתִמְנָן אֲתַקִּיפוּ מִסְאָבִין אֲלִין וּמִתְמַן אֲתַאֲבִידוּ. בְּמַאי? אֲלֵא בְּגִדֵל זְרוּעָה. וְרָזָא דָּא שְׂמָא י"ק אֲתַרְבִּי בְּדְרָגוּי, וְאֲתַעֲבִיד שְׁלֵהֶבֶת י"ק (שִׁיר ח ו). בָּהּ לְהִבָּה תִּלְהַט רְשָׁעִים (תְּהִלִּים קו יח). כְּדִין יְדִמּוּ כְּאֶבֶן. מִאֵן אֶבֶן. אֲלֵא כְּאֶבֶן, כִּי הִיא אֶבֶן יְדִיעָה וְדָא לִילִי אֶבֶן נֶגְפָה, דְכִדִּין אֲתַבְּרַת אִיהִי דְלֵא לְמִיקָם, וְאֲנִין כְּגוֹנָא דִילָהּ הִכִּי אֲתַבְּרוּ וְאֲתַאֲבִידוּ. וְכָל דָּא עַד יַעֲבֹר עִמָּךְ ה' עַד יַעֲבֹר עִם זֶה קְנִיֶת. וְדָא וְלִכְלֵל הַיָּד הַחֲזָקָה.

44. עי' סוטה לו, ע"א; מכילתא בשלח פ"ט.

45. עי' זחר ויחי רמה; ע"א; משפטים קיד, ע"א.

ולכל המורא הגדול - יהוה ימלך לעלם ועד (שם שם,יח). ואימתי [ימלך ה' לעלם ועד]? אלא בשעה שיעמדו [בני ישראל] במנוחה בתוך הארץ, כמו שכתוב: תבאמו ותטעמו בהר נחלתך (שם, שם,יז). שבתחלה [כתוב]: כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה (דברים יב,ט), זהו זמן שהיו כובשים את הארץ, שהיה הקטרוג עומד עליהם. לפיכך, ולכל הירד החזקה. [אולם] פיון שהוקם המקדש, וישראל היו נמצאים במקומותיהם, אז: ולכל המורא הגדול. שעל אותו זמן כתוב: ויראו גוים את שם יהוה (תהלים קכטו). וזה סוד: יהוה ימלך לעלם ועד, שהשכינה מתחזקת במלך, ופחד שלה נופל על כל אמות העולם. אשרי חלקם של ישראל.

ולכל המורא הגדול. ה' ימלך לעלם ועד. אימתי. אלא בשעתא דקלמו בניחא גו ארעא, דכתיב תביאמו ותטעמו בהר נחלתך. דבקדמיתא פי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה (דברים יב ט) בזמנא (דהא) [דהו] כבשין לה לארעא, דקטרוגא הוה משתכח לגביהו. בג"כ ולכל היד החזקה. פיון דאתקם מקדשא וישראל הוה קימין באתריהון, כדן ולכל המורא הגדול. דבההוא זמנא פתיב ויראו גוים את שם ה' (תהלים קכ טז). ורזא דא ה' ימלך לעלם ועד, דשכינתא אתתקפת בה במלכא, ודחילו דילה על כל אמין דעלמא. זפאה חולקהון דישראל.

פתח הרועה הנאמן ואמר, רבי רבי, עכשיו ודאי צריכות לשבת במקומן כל הנשמות שעולות להתחבר במקורן. [כמו כן] כל ישראל שעולים להתחבר במקור שלהם פראוי [צריכים להתישב]. וזה: ושבתם איש אל אחוזתו, ואיש אל משפחתו תשב (ויקרא כה,י). ובגלל הטאתיהם של ישראל נלקחה מהם הארץ, ונמסרה לנכרים [לשרי הגוים]. והם [ישראל] פיון שיצאו ממנה, נאמר עליהם: הדר בחוצה לארץ דומה כמו שאין לו אלוה (פנובות קיב). שהרי אז הקדוש ברוך הוא רחוק מהם, והם נמצאים [בחו"ל] בתוך פוחות הטמאה. ועכשיו יעלו בלם להתחבר בשכינה.

פתח רעיא מהימנא ואמר, ר' ר' השתא ודאי אצטריך לישבא באתריהון פלהו נשמתין דסלקין לאתחברא במקוריהו. וכלהו ישראל דסלקין לאתחברא במקורא דלהון פדקא יאות. ודא ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשב (ויקרא כה י). דישראל בחובין דלהון אתנשילת מנהון ארעא ואתמסרת לנוכראין. ואנון הכי נמי פיון דנפקו מנה אתמר בהו הדר בחוץ לארץ דומה כמו שאין לו אלוה (כתובות קי:). דהא כדן קדשא בריך הוא רחיק מניהו ואנון קימין בגו סטריין מסאבין. והשתא יסתלקון פלהו לאתחברא בשכינתא.

וּבְאִיזוֹ מְקוֹם? אֵלָּא בְּאַרְיֵן תְּקַדֵּשׁ וּדְאִי.
שְׁהִי אַחְזָה שְׁלָהֶם, שְׂאֵז שְׁבוּם
לְהַתְחַבֵּר בְּהַ, וּמִשֵּׁם לְהַתְחַבֵּר בְּמִקּוֹרָם.
וְזֶה סוּד, אִישׁ אֵל מְשַׁפְּחָתוֹ תְּלַשְׁבוּ.
וְנֹאמֵר לְגַבִּיהֶם: כָּל רְאִיָּהֶם יִפְרִיזוּם כִּי
הֵם זֵרַע בְּרַךְ יְהוָה (יִשְׁעִיָּה סֵא ט).

בְּאֵן אַתֵּר. אֵלָּא בְּאַרְעָא קְדִישָׁא וּדְאִי,
דְּאִיְהִי אַחְזָה דְּלֵהוּן, דְּכַדִּין תְּבִין
לְאַתְחַבְרָא בְּהַ, וּמִתְמָן לְאַתְחַבְרָא
בְּמִקּוֹרֵיהוּן. וְרִזָּא דָּא וְאִישׁ אֵל מְשַׁפְּחָתוֹ
תְּלַשְׁבוּ. וְאַתְמַר בְּהוּ כָּל רְאִיָּהֶם יִפְרִיזוּם
כִּי הֵם זֵרַע בְּרַךְ ה' (יִשְׁעִיָּה סֵא ט).

שְׁבַגְלוּתָא אַתְמַר אוּי לֹו לְמַלְךְ שְׁהַגְלָה
אַת בְּנִי, וְאוּי לְהֵם לְבָנִים שְׁגָלוּ מֵעַל
שְׁלַחַן אַבִּיָּהֶם (בְּרִכּוֹת ג.א). מַהוּ אוּי?
אֵלָּא בֵּא וּרְאָה, שְׁנֵי שְׁמוֹת קְדוּשִׁים הֵם
כָּלֵל הַכֵּל, וְהֵם: הַיְיִ"ה וְאַהִי"ה, זֶה
בְּפְנִימִיּוֹת [הַיְיִ"ה] וְזֶה בְּחִיצוֹנִיּוֹת
[אַהִי"ה]. וּכְבַל הַיְיִ"ה וְאַהִי"ה הֵם מִקּוֹר
שֶׁל כָּל הַשְּׁמוֹת. וּבְזִמְן שְׁהַחְטָא גֹרָם,
שְׁנֵי [אוֹתִיּוֹת] וְיִי שֶׁל הַיְיִ"ה מְסַתְּלָקִים.
כְּלַפֵּי מִי? אֵלָּא כְּלַפֵּי א' עֲלִיּוֹנָה. וְזֶה
סוּד עֲלִיּוֹן. בֵּא וּרְאָה, הַהוּא עֲתִיקָא
קְדִישָׁא הוּא שְׂרֵשׁ שֶׁל כָּל הַמְדַרְגּוֹת,
שְׁכַל הַמְדַרְגּוֹת יִצְאוּ מִמֶּנּוּ. וּלְפִי מַה
שְׁהוּא מְנַיַע אוֹתָם בְּפְנִימִיּוֹתָם, כִּדְ הֵם
עוֹשִׂים מַעֲשִׂים. וּבְשַׁעָה [שְׁהַמְדַרְגּוֹת
וְיִי] מְסַתְּלָקִים [בְּזִמְן] שְׁלֵא מְתַפְקְדִים,
לֹאֵן הֵם מְסַתְּלָקִים? אֵלָּא אֵצֶל מִקּוֹרָם
הַעֲלִיּוֹן שְׁיִצְאוּ מִמֶּנּוּ, דְּהֵינּוּ לֹא. 47. הַכֵּל
יַחַד הוּא אוּי [לֹו לְמַלְךְ].

דְּבַגְלוּתָא אַתְמַר אוּי לֹו לְמַלְךְ שְׁהַגְלָה
אַת בְּנִי וְאוּי לְהֵם לְבָנִים שְׁגָלוּ מֵעַל
שְׁלַחַן אַבִּיָּהֶם (בְּרִכּוֹת ג.). מַאי אוּי. אֵלָּא
תָּא חֲזִי תְרִין שְׁמֵהוּן קְדִישִׁין אַנּוּן פְּלִלְא
דְּכֻלָּא, וְאַלִּין הַיְיִ"ה וְאַהִי"ה, דָּא דְלִגְו
וְדָא מְלַבֵּר. וּבְכֻלָּא הַיְיִ"ה וְאַהִי"ה אַנּוּן
מְקוֹרָא דְכָל שְׁמֵהוּן. בְּזִמְנָא דְחוּבָא גְרִים
תְרִין וְיִי דְהַיְיִ"ה אַסְתְּלָקוּ. לְגַבִּי מַאֵן?
אֵלָּא לְגַבִּי א' עֲלִיָּה. וְדָא רִזָּא עֲלִיָּה.
תָּא חֲזִי הַהוּא עֲתִיקָא קְדִישָׁא אִיהוּ
שְׂרֵשָׁא דְכָל דְרַגִּין, דְּכֻלְהוּ דְרַגִּין נְפַקִין
מִנְּהַ. וּכְגֻנָּא דְאִיהוּ אָנִיעַ לְהוּ מְלַגּוּ,
הַכִּי אַנּוּן עֲבָדִין עוּבְדִין. וּבְשַׁעָתָא
דְּמְסַתְּלָקוּן דְלֹא לְמַעַבְד, לֹאֵן אַתֵּר
מְסַתְּלָקוּן? אֵלָּא לְגַבִּי מְקוֹרָא עֲלִיָּה
דְּנַפְקוּ מִנְּהַ וְדָא א'. כֻּלָּא אִיהוּ אוּי.

וּלְזַמְנִין דְּאַסְתְּלָקוּ אִי מַאֲהִי"ה יִי
מַהוּי"ה כֻּלָּא אִיהוּ אוּי. אֵלִין, תְּלַת אַתְוֹן
דְּאַסְתְּלָקוּ. וְאַשְׁתַּאֲרַה ה"ה ה"ה, דְּאַתְמַר
בְּהַ הִילִילוּ הַה לְיוֹם (יַחֲזַקְאָל ל ב).

וּלְזַמְנִין דְּאַסְתְּלָקוּ אִי מַאֲהִי"ה יִי
מַהוּי"ה כֻּלָּא אִיהוּ אוּי. אֵלִין, תְּלַת אַתְוֹן
דְּאַסְתְּלָקוּ. וְאַשְׁתַּאֲרַה ה"ה ה"ה, דְּאַתְמַר
בְּהַ הִילִילוּ הַה לְיוֹם (יַחֲזַקְאָל ל ב).

46. עי' ת"ז מזהר חדש קלט, ע"ב.

47. עתיקא קדישא הוא א', עי' זהר משפטים ח"ב ככג ע"א.

הילילו הָה לַיּוֹם (יְחֻקָּאֵל ל.ב). וְלַפְעָמַיִם
מִסְתַּלַּק י' מֵאַהֲרֹנָה וְי' מֵהַיְיֹוֹה, וְנִשְׁאַר
אַהֲרֹנָה הַיְיֹוֹה, עַל דְּרֹךְ [שְׁפָתוֹב]: הַיְיֹוֹה
עַל הַיְיֹוֹה [תְּבוּאָה] (שָׁם ז.כו).

וְלִזְמַנָּא אִסְתַּלַּק י' מֵאַקִּי"ק וְי' מֵהַיְיֹוֹה
וְאַשְׁתַּאֲרַה אַהֲרֹנָה הַיְיֹוֹה, כְּגֹוֹן הַיְיֹוֹה עַל
הַיְיֹוֹה (שָׁם ז.כו).

אָבֵל כְּפֵא אוֹי וְדַאי, דָּא ו' דְּאַסְתַּלַּק
בְּקַדְמִיתָא לְבַתֵּר י'. וְרָזָא דָּא וְלֹא אָבֹוא
בְּעִיר (הוֹשַׁע יא ט) לֹא אָבֹוא בִּירוּשָׁלַיִם
שֶׁל מַעֲלָה עַד שְׁאַבֵּא וְכוּ' (תַעֲנִית ה.).
אַמַּאי. אֶלֶא אוֹי לְמַלְךְ שְׁהַגְלָה אֶת בְּנָיו,
דְּבָנִין אַנּוּן דְּגֵרְמִים חַבּוּרָא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא וְשְׂכִינְתָּיה, דְּאַנּוּן מ"ן דְּשְׂכִינְתָּא.
וְכִינּוּן דְּאַלִּין לֹא קִימִין, חַבּוּרָא לֹא
אַשְׁתַּכַּח. בְּגִין כֵּן אוֹי לְמַלְךְ שְׁהַגְלָה אֶת
בְּנָיו, דְּאַיִן מְלָךְ בְּלֹא עִם. דְּאַיִן מְלָךְ
בְּלֹא מַלְכוּת וְאַיִן מַלְכוּת בְּלֹא עִם.
וְלִקְבֵּל דָּא אוֹי לְבָנִים שְׁגָלוּ מַעַל שְׁלַחַן
וְכוּ', דְּכִינּוּן דְּקִימִין לְבַר מְשְׂכִינְתָּא
דְּאַיְהִי שְׁלַחַן, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשֶׁתַּכַּח
רַחֲמֵי מַנְיָהוּ.

אָבֵל כְּפֵא אוֹי וְדַאי, דָּא ו' דְּאַסְתַּלַּק
בְּקַדְמִיתָא לְבַתֵּר י'. וְרָזָא דָּא וְלֹא אָבֹוא
בְּעִיר (הוֹשַׁע יא ט) לֹא אָבֹוא בִּירוּשָׁלַיִם
שֶׁל מַעֲלָה עַד שְׁאַבֵּא וְכוּ' (תַעֲנִית ה.).
אַמַּאי. אֶלֶא אוֹי לְמַלְךְ שְׁהַגְלָה אֶת בְּנָיו,
דְּבָנִין אַנּוּן דְּגֵרְמִים חַבּוּרָא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא וְשְׂכִינְתָּיה, דְּאַנּוּן מ"ן דְּשְׂכִינְתָּא.
וְכִינּוּן דְּאַלִּין לֹא קִימִין, חַבּוּרָא לֹא
אַשְׁתַּכַּח. בְּגִין כֵּן אוֹי לְמַלְךְ שְׁהַגְלָה אֶת
בְּנָיו, דְּאַיִן מְלָךְ בְּלֹא עִם. דְּאַיִן מְלָךְ
בְּלֹא מַלְכוּת וְאַיִן מַלְכוּת בְּלֹא עִם.
וְלִקְבֵּל דָּא אוֹי לְבָנִים שְׁגָלוּ מַעַל שְׁלַחַן
וְכוּ', דְּכִינּוּן דְּקִימִין לְבַר מְשְׂכִינְתָּא
דְּאַיְהִי שְׁלַחַן, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשֶׁתַּכַּח
רַחֲמֵי מַנְיָהוּ.

אָבֵל לְעֵתִיד לְבוּא [כְּתוּב]: בּוֹנָה
יְרוּשָׁלַיִם יְהוָה וְגו' (תְּהִלִּים קמ"ב). וּבְמָה
הוּא בּוֹנָה, אֶלֶא זֶה סוּד [הַפְּסוּק]: וְכָל
בְּנֵיךְ (יִשְׁעִיָּה נד יג), אֵל תִּקְרִי בְּנֵיךְ אֶלֶא
בּוֹנֵיךְ (בְּרֻכּוֹת סד, ע"א), שְׂיִשְׂרָאֵל הֵם
מִמֶּשׁ בְּנֵין שֶׁל הַשְּׂכִינְתָּה. לְפִיכֵךְ: בּוֹנָה

אָבֵל לְזַמְנָא דְאַתִּי בּוֹנָה יְרוּשָׁלַיִם ה' וְכוּ'
(תְּהִלִּים קמ"ב). כְּמַאי בּוֹנָה. אֶלֶא רָזָא דָּא
וְכָל בְּנֵיךְ (יִשְׁעִיָּה נד יג) אֵל תִּקְרִי בְּנֵיךְ
אֶלֶא בּוֹנֵיךְ (שְׁבַת סד.). דְּיִשְׂרָאֵל אַנּוּן
בְּנֵינָא מִמֶּשׁ דְּשְׂכִינְתָּא. בְּגִין כֵּן בּוֹנָה

48. עי' תענית ה, ע"א.

49. עי' עץ חיים שער טל, דרוש יא, אות טז; עי' קל"ח פתח קלח עמ' שעה.

50. עי' זהר פנחס ח"ג, רמו, ע"א; "דאיהי שכינתא דאתמר בה: זה השולחן אשר לפני ה'".

ירושלים ה' בקדמיתא. פדין נדחי ישראל יכנס, לאהדרא להו לאתריהו. אותם למקומם.⁵¹

ועוד, הדר בחו"ל דומה כמי שאין לו אלוה, דא שמא קדישא פסותא דנשמתא (זח"ב צו:). דבה לעם נכרי לא ימשל למכרה בבגדו בה (שמות כא ח). דבגינה סטרא אחרא לא יכלין לאתקרבא לגבה. ומאן דאיהו בחו"ל סטרא אחרא שלטין על נשמתה פמאן דלית לה אלוה. ולזמנא דאתי פי הלבישני בגדי ישע (ישעיה סא י).

ועוד, הדר בחו"ל דומה כמי שאין לו אלוה, [אלוה] - זה השם הקדוש, הבגד של הנשמה,⁵² שעליו [נאמר]: לעם נכרי לא ימשל למכרה בבגדו בה⁵³ (שמות כא, ח). בגלל [הבגד שעליו], הפטרין אחרנין לא יכולים להתקרב אליה [לנשמה]. ומי שהוא בחוץ לארץ הפטרין אחרנין שולטים על נשמתו, כמו מי שאין לו אלוה. [אבל] לעתיד לבוא [פתוב]: פי הלבישני בגדי ישע (ישעיה סא, י).

ובגיין חובא דעגל פתיב ויתנצלו וכו' את עדים מהר חורב (שמות לג ו) ודא לבושא דאתמר. ולזמנא דאתי פי הלבישני בגדי ישע, דא לבושא דאתמר, פחתן יכהן פאר, דבזמנא דחובא גרים פתיב וידעו פי עירמים הם (בראשית ג ז) לעלא ולתתא. ובזמנא דפרקנא, פי הלבישני בגדי ישע לתתא, פחתן יכהן פאר לעלא. פדין פל רואיהם יכירום פי הם זרע ברך ה' (ישעיה שם ט) זרע

ובגלל חטא העגל, פתוב: ויתנצלו [בני ישראל] את עדים מהר חורב (שמות לג, ו), וזה הלבוש [של הנשמה] האמור. ולעתיד לבוא, פי הלבישני בגדי ישע - זה הלבוש האמור. פחתן יכהן פאר (ישעיה שם, שם), [אבל] בזמן שהחטא גורם, פתוב: וידעו פי עירמים הם (בראשית ג, ז), למעלה ולמטה. [אולם] בזמן הגאולה, פי הלבישני בגדי ישע - למטה, פחתן יכהן פאר - למעלה. אז: כל ראייהם יכירום פי הם זרע ברך יהוה

ע' ברכת מט, ע"א, ותנחומא נח אות יא.
 ע' זהר משפטים ח"ב צו ע"ב, עיין קל"ח פתח לא, סוד הלבושים, עמ' קח - קט; ועפ"י הנאמר שם אפשר לומר, ששם אלוקים הוא כמו כל הכינויים שנחשבים ללבושים של שם הו"יה - אילן של ד' אותיות - הנחשב להם כנשמה.
 עיי"ש, שבגלל הבגד שעליו, הנכרי לא ימשול בה, שם בזוהר: "בעוד דלבוש יקר דמלכא בה, כיון דבגדו בה, כתיב, לעם נכרי לא ימשל למכרה"; תקט"ו תפלות, ת' קלב: "איה אלוה עושי - שזה הוא לבוש שמלביש לנשמה - אלוה ודאי, בו: לעם נכרי לא ימשול למכרה בבגדו בה".

51. ע' ברכת מט, ע"א, ותנחומא נח אות יא.

52. ע' זהר משפטים ח"ב צו ע"ב, עיין קל"ח פתח לא, סוד הלבושים, עמ' קח - קט; ועפ"י הנאמר שם אפשר לומר, ששם אלוקים הוא כמו כל הכינויים שנחשבים ללבושים של שם הו"יה - אילן של ד' אותיות - הנחשב להם כנשמה.

53. עיי"ש, שבגלל הבגד שעליו, הנכרי לא ימשול בה, שם בזוהר: "בעוד דלבוש יקר דמלכא בה, כיון דבגדו בה, כתיב, לעם נכרי לא ימשל למכרה"; תקט"ו תפלות, ת' קלב: "איה אלוה עושי - שזה הוא לבוש שמלביש לנשמה - אלוה ודאי, בו: לעם נכרי לא ימשול למכרה בבגדו בה".

(ישעיה שם, ט), זרע שגורם המשכה של ברכות מלמעלה, מהמלך הקדוש ודאי. כל ראייהם יפירום - באור עליון שמאיר עליהם מתוך היחוד העליון, והמשפלים יזוהו כוזהר הרקיע, ודאי. אשרי חלקם של ישראל, בעולם הזה ובעולם הבא.

קם אליהו נביא הנאמן, פתח ואמר, הרועה הנאמן [משה], אתה הוא שפתוב עליך: כי קרן עור פניו בדברו אתו (שמות לד, כט). זה אור שמאיר עליך מתוך היחוד העליון, והוא שארית הדין שנשאר בקולמוס שעבר על פניו.⁵⁴ שבשעה שהיו נכתבות אותן מלים של תורה בתוך הספר העליון, שפתוב עליו: ויפתב ספר זכרון לפניו (מלאכי ג, טז), היה הצדיק, שהוא הקולמוס,⁵⁵ כותב אותם בדיו שיוצא מהחכמה, ומה שנשאר מאותה פתיכה נתן לה, שאתה הוא שמסרת נפשך למות במה פעמים בשביל ישראל.⁵⁶ ובגלל זה היחוד הקדוש יתיחד על ירך תמיד. ובזמן שחטאו ישראל בעגל, אמרת לפני המלך: ואם אין מחני נא (וגו') [מספרך אשר פתבת] (שמות לב, לב), וזה הוא: ולכל היד החזקה. זה:

דגרמין משיכו דברכאן לעלא מלפא קדישא ודאי. כל ראייהם יפירום, בנהורא עלאה דאתנהיר עליהו מגו יחודא עלאה. והמשפלים יזוהו כוזהר הרקיע ודאי. זפאה חילקהון דישראל בעלמא דין ועלמא דאתי.

קם אליהו נביא נהימנא פתח ואמר, רעיא מהימנא אנת איהו דכתיב בך פי קרן עור פניו בדברו אתו (שמות לד כט) דא נהירו דנהירא עלך מגו יחודא עלאה. ואיהו שיורא דדיו דאשתאר בקלמוס דאעבר על אנפך (תנחומא תשא). דבשעתא דהו נכתבין אנון מלין דאורייתא גו ספרא עלאה, דכתיב ויפתב ספר זכרון לפניו (מלאכי ג טז) הנה צדיק דאיהו קלמוס, פתיב להו בדיו דנפיק מחכמה. ומאי דאשתאר מההיא פתיכה אתיהיב לה, דאנת איהו דמסרת נפשך למותא במה זמנין בגין ישראל. ובגין דא יחודא קדישא על ירך אתיחד תדיר. ובזמנא דחבו ישראל בעגל אמרת קמי מלפא ואם אין מחני נא וכו' (שמות לב לב) ודא ולכל היד החזקה. דא

54. עי' שמות רבה, פר' מז, אות ו. תנחומא, כי תשא.

55. ר' מאמר הגאולה עמ' צג: "קרן עור פניו - וחכמים אמרו: שמשיווי הדין שבקולמוס היה, והאמת כי הקולמוס הנה הוא הצדיק הכתוב [הכותב] בספר, והכתיבה באור הזה היא, ועל כן משם נטל זה הקירון"; תקט"ו תפלות ת' קנד (סוף).

56. עי' ברכות לב, ע"א; סוטה יד, ע"א.